

El nom de la derrota

Published by [Interacció](#) [1] on 29/10/2020 - 09:00 | Last modification: 21/08/2026 - 10:45

Quin poder té realment la cultura? Fernando Broncano parteix d'una sospita: potser ens equivoquem tant si atribuïm a la cultura una capacitat gairebé redemptora com si la considerem simplement un reflex de les estructures socials. *Cultura es nombre de derrota* explora el territori que queda entre aquestes dues posicions. La cultura hi apareix com un espai travessat pel poder, capaç alhora de produir subjectivitats, resistències i formes de vida que no coincideixen completament amb allò que el poder havia previst.

Publicat el 2018, el llibre s'inscriu en una tradició de pensament crític que interroga les relacions entre cultura, poder i formació de la subjectivitat. Broncano desconfia explícitament de dues simplificacions oposades. D'una banda, el «culturalisme», que confia excessivament en la capacitat transformadora de les idees i la cultura. De l'altra, un «sociologisme» que acaba reduint la cultura a l'expressió de relacions de poder prèvies. La seva proposta busca precisament el territori intermedi: entendre la cultura sense separar-la de les condicions materials i socials que la produeixen i sense negar-li capacitat d'agència.

La cultura no és l'exterior del poder. És un dels llocs on el poder forma els subjectes i, precisament per això, un dels llocs on aquesta formació pot ser disputada.

Aquesta idea organitza bona part del recorregut. Cultura i societat no serien dues realitats independents ni tampoc dues dimensions que puguin reduir-se l'una a l'altra. Canvien relacionades, a ritmes diferents, i obliguen a combinar anàlisi cultural i anàlisi social. El problema deixa de ser aleshores decidir si la cultura té poder per preguntar-se **on, sobre qui i de quina manera l'exerceix**.

Aquí adquireix importància la noció d'«espais intermedis» que dona subtítol al llibre. Broncano observa els espais físics, socials, mentals, reals i imaginaris en els quals es formen els subjectes. L'espai no funciona només com l'escenari on succeeixen les relacions socials. Forma part dels dispositius que produeixen maneres de mirar, sentir, relacionar-se i actuar. Per això la primera part del llibre recorre la modernització, el modernisme, l'autonomia cultural, el front cultural, la vida quotidiana, la resistència i la producció social dels espais intermedis.

El títol del llibre apunta a una hipòtesi més incisiva. Per Broncano, les grans transformacions culturals poden llegir-se també des de les derrotes històriques que les precedeixen. En [textos anteriors](#) [2] on formula aquesta idea, relaciona la Il·lustració, el romanticisme, el modernisme, les avantguardes, la cultura crítica, les revoltes del 68 o la postmodernitat amb successives experiències de fracàs o frustració de projectes de transformació social. La derrota no significa aquí desaparició de l'agència. Una energia política que no ha pogut transformar plenament les estructures pot reapareixer en el terreny simbòlic, estètic o quotidià.

Aquesta lectura evita identificar cultura amb emancipació. La cultura és també una tecnologia del poder. Institucions, discursos, imaginaris i pràctiques culturals intervenen en la producció de subjectivitats. El llibre s'interessa precisament per aquells llocs on aquesta producció no arriba a tancar-se del tot: espais de resistència,

intimitat, creació i relacions «en segona persona», en els quals els subjectes poden reconstruir capacitats d'acció.

La segona part amplia considerablement aquesta topografia. Broncano passa pels espais de creació, l'erotisme i la constitució històrica de la intimitat, els arxius, la cultura postapocalíptica i els zombis, el ressentiment, la desgràcia, la violència, les figures de la víctima i el botxí i les possibilitats de recuperar l'agència. El recorregut desemboca significativament en un epíleg dedicat a les «revolucions simbòliques» i a la possibilitat d'una «derrota de la derrota».

Això explica també l'heterogeneïtat del llibre. No és un tractat sistemàtic de política cultural ni una teoria sociològica convencional de la cultura. Broncano construeix una cartografia intel·lectual que circula deliberadament entre filosofia, història, estudis culturals, literatura, antropologia, sociologia i cultura popular. Ell mateix defensa aquesta llibertat disciplinària com una característica de l'anàlisi cultural.

L'interès del llibre es troba especialment en la seva negativa a concedir a la cultura una innocència política. Aquesta perspectiva resulta útil davant discursos que atribueixen automàticament a la cultura cohesió, inclusió, desenvolupament o transformació social. Broncano obliga a formular una pregunta anterior: quines formes de poder i quines subjectivitats produeixen les pràctiques culturals que considerem transformadores?

Per a l'acció cultural pública, potser la seva aportació més fecunda no és oferir respostes sinó desplaçar el lloc des d'on es formulen les preguntes: **si la cultura participa en la construcció dels subjectes, qualsevol política cultural és també, inevitablement, una política sobre les formes de vida que una societat fa possibles.**

Referència

Broncano, F. (2018). *Cultura es nombre de derrota: Cultura y poder en los espacios intermedios*. Editorial Delirio.

Llibre registrat i disponible al catàleg bibliogràfic [C \[3\]ERCles \[3\]](#) especialitzat en polítiques culturals i pensament contemporani.

Categories: Llibre

Categories: Recursos i publicacions

Tags: pensament cultural

Tags: estudis socials de la cultura

Tags: polítiques culturals

Tags: arts i creació

- [4]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2020/nom-de-la-derrota>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://laberintodelaidentidad.blogspot.com/>

[3] <http://cercles.diba.cat/>

[4] <https://interaccio.diba.cat/node/8370>